

APROBAT,

Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 2 din 05.06.2019
Aprobata de AGA la 07.09.2019 / Hotărârea nr. 6

Notă

**privind propunerea strategiei de organizare și funcționare a activității Societății
Naționale Casa Română de Comerț Agroalimentar – UNIREA SA**

În conformitate cu Hotărârea nr.4 din 17.04.2017 a Consiliului de Administrație, Societatea Națională Casa Română de Comerț Agroalimentar - UNIREA SA a întocmit prezenta strategie, pe care, dacă sunteți de acord vă rugăm să o aprobați.

1.Contextul european

În România, Agricultura joacă un rol important din perspectiva mărimii populației rurale și a gradului de ocupare a forței de muncă. Comparativ cu statele membre ale Uniunii Europene, unde în mediul rural locuiește aproximativ 23,6% din populație, în România se înregistrează un procent de 45,7%.

De asemeni, aproximativ 30% din populația României este angajată în agricultură, comparativ cu aproximativ 2% în vechile state membre (UE15) și 3-14% în noile state membre (UE-8).

La nivelul țării se evidențiază diferențe majore între zonele rurale și cele urbane, primele fiind marcate de un nivel de sărăcie semnificativ mai mare și de un nivel de trai corespunzător mai mic. Tocmai de aceea dezvoltarea agriculturii și furnizarea de bunuri publice în zonele rurale este, prin urmare, esențială pentru integrarea europeană a României și pentru îndeplinirea obiectivelor de coeziune socială.

În comparație cu alte țări din UE, sectorul agricol (agricultură, silvicultură și pescuit) din România are o pondere de 5,3% din valoarea adăugată brută (VAB), pondere relativ ridicată față de valoarea de 1,8% înregistrată în 2012 la nivelul celor 27 de state membre ale Uniunii Europene, dar a rămas în urmă în ceea ce privește productivitatea muncii.

Deși din punctul de vedere al ponderii în valoarea adăugată brută România a înregistrat în perioada 2000-2012 o scădere semnificativă, din punctul de vedere al productivității nu s-au înregistrat rezultate majore având în vedere faptul că ponderea sectorului în totalul forței de muncă a scăzut de la peste 40% la circa 30%.

Productivitatea muncii a rămas astfel în urmă în comparație cu alte sectoare din economia românească și este, de asemenea, mult în urma mediei UE. Productivitatea românească este de doar 4.719 euro pe echivalent normă întreagă comparativ cu o medie de 18.925 euro în UE27 (2010-2012).

România suferă din cauza uneia dintre cele mai pronunțate diviziuni structurale ale terenurilor agricole dintre toate statele membre UE și, în special, dintre noile state membre.

România, Croația, Polonia, Letonia și Lituania au terenul distribuit relativ mai uniform între diferitele categorii de ferme, dar România iese în evidență prin lipsa unei categorii "de mijloc".

O analiză a structurii fermelor în funcție de dimensiunea lor economică subliniază și mai mult subutilizarea potențialului agricol din noile state membre și mai ales din România. Fermele care generează mai puțin de 2.000 de euro producție standard sunt întâlnite frecvent în noile state membre, însă ponderea lor în numărul total de exploatații este extrem de ridicată în România, Bulgaria și Ungaria, unde depășește două treimi din total.

Mai mult, România se remarcă prin a fi singurul nou stat membru unde jumătate din producția standard totală este realizată de ferme care realizează mai puțin de 8.000 de euro anual. În majoritatea celorlalte noi state membre, aceste ferme nu contribuie la mai mult de 15-20% din producția standard totală. Această situație reflectă amploarea și complexitatea contextului socio-economic din sectorul agricol și rural din România, precum și potențialul pe care acest sector l-ar putea atinge o dată ce deficiențele structurale sunt rezolvate.

Discrepanțele considerabile constatate între potențialul agriculturii românești și contribuția sa la dezvoltarea durabilă și reducerea gradului de sărăcie au fost evidențiate în mai multe studii efectuate de autori naționali și internaționali. Terenurile agricole ocupă aproape 62% din suprafața României și aproape două treimi din acesta este arabil. Deși o treime din suprafața agricolă utilizată a fost clasificată ca zonă defavorizată (majoritatea

situată în zona montană și în Delta Dunării), celelalte două treimi sunt în mare parte soluri de calitate medie și înaltă.

România prezintă anumite caracteristici structurale asemănătoare cu cele ale sectoarelor agricole din celelalte state membre ale Uniunii Europene, dar este unică prin mărimea decalajului dintre categoria fermelor mari și aceea a fermelor mici, precum și prin prevalența agriculturii de subzistență/semisubzistență. În 2010, 93% din exploatațiile din România se încadrau în aceste categorii; din acestea, trei sferturi operau pe mai puțin de 2 hectare și mai mult de un sfert erau gestionate de fermieri cu vârsta mai mare de 65 de ani.

În consecință, un procent semnificativ al suprafețelor agricole utilizate din România este legat de activități agricole sub-optimale, ceea ce împiedică atingerea adevăratului potențial al sectorului.

În strategia pentru perioada 2020-2030, următoarele elemente sunt considerate a fi de importanță strategică:

- (i) sprijinirea de către instituțiile statului a înregistrării sistematice a imobilelor din mediul rural, prin înscrierea acestora în sistemul integrat de cadastru și carte funciară, cu efecte benefice asupra clarificării situației juridice a acestora, ceea ce va genera un aport considerabil asupra facilitării accesului la credite;
- (ii) elaborarea unor politici adecvate pentru fermierii români, pornind de la structura duală a sectorului agricol, astfel încât să răspundă nevoilor specifice fiecărui segment (ferme mari și mijlocii stimulate pentru a deveni și mai competitive dar și soluții pentru dezvoltarea agriculturii la scară mică);
- (iii) asigurarea unor soluții viabile și echitabile pentru fermierii care părăsesc sectorul (în primul rând prin protecție socială, dar și prin locuri de muncă alternative și condiții de trai îmbunătățite în mediul rural). Adoptarea unor politici eficiente va fi importantă pentru limitarea riscului de abandonare a terenurilor (cu efecte economice și de mediu negative) și a riscului de sărăcire a persoanelor în vârstă din mediul rural (cu consecințe sociale nedorite);
- (iv) randamentele din agricultura românească sunt mici, deși potențialul agricol este considerabil, fapt care indică o utilizare mult mai redusă decât cea optimă a factorilor de producție.

2. Măsuri, direcții, obiective naționale

Ca răspuns la provocările noului context, PAC pentru orizontul 2020 s-a angajat într-un proces de transformare, asumându-și obligații ferme în ceea ce privește abordarea

problemelor legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea teritorială echilibrată.

Actorii publici și privați vor acționa în mod concertat pentru a contracara amenințările identificate la nivel mondial și european precum și pentru a valorifica noile oportunități. Uniunea Europeană a prezentat o ambițioasă strategie Europa 2020, care susține creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Strategia Europa 2020 stabilește tonul și obiectivele la care toate strategiile naționale și sectoriale trebuie să răspundă pentru stimularea potențialului de creștere durabilă și de competitivitate al Uniunii Europene.

În acest context, România, prin strategia propusă pentru 2020-2030, definește o serie de abordări strategice, cu privire la viitorul agriculturii și zonelor rurale, prin care va fi valorificat inteligent potențialul său, reacționând astfel, cu succes, la mediul global și european în schimbare.

Viziune 2020/2030 întrevide că România va avea un sector agroalimentar durabil și competitiv, centrat pe exportul de produse cu valoare adăugată înaltă, rezistent la provocările globale, care asigură bunăstare și condiții de viață în mediul rural apropiate cu cele din mediul urban. Pentru aceasta în cadrul direcțiilor de acțiune se regăsesc următoarele obiective strategice:

A. Creșterea competitivității sectorului agroalimentar

România este una dintre țările europene cu cele mai favorabile condiții pedo-climatice pentru obținerea de producții agricole de calitate și în cantități semnificative, care poate să acopere un segment important al cererii interne de produse agro-alimentare. În ciuda potențialului considerabil, randamentele din agricultura românească sunt modeste, indicând o utilizare a factorilor de producție cu mult sub valorile optime.

Exploatat în mod corespunzător, potențialul existent permite angajarea forței de muncă agricole într-un mod mult mai productiv, contribuind astfel la înregistrarea unor progrese reale pe calea reducerii sărăciei rurale și a eliminării diferențelor de venit față de cele din zonele urbane.

Ca urmare, se creează premisele creșterii economice, gestionării eficiente a resurselor financiare precum și instituirii unei balanțe comerciale pozitive. Competitivitatea produselor agroalimentare trebuie asociată cu durabilitatea (sustenabilitatea) obținerii lor.

Transformarea agriculturii și a zonelor rurale într-o manieră care să permită valorificarea eficientă a resurselor disponibile necesită acțiune și implicare publică, concomitent cu o coordonare strategică.

Recunoscând existența structurii duale a sectorului său agricol, România va elabora și implementa pachete de politici publice adaptate pentru a răspunde nevoilor specifice fiecărui segment, facilitând fermelor de semisubzistență tranziția către o agricultură orientată spre piață și spre export.

Ca și obiectiv strategic România și-a propus : **Creșterea gradului de acoperire a consumului de alimente din producția internă și redobândirea statutului de exportator agroalimentar net, în concordanță cu potențialul de producție sectorial și ca răspuns la cererea crescândă de alimente la nivel mondial**

În acest scop, politicile publice se vor concentra pe menținerea unui mediu favorabil pentru investițiile private (inclusiv străine), precum și pe sprijinirea integrării lanțului valoric, cu țintă spre exportul de produse procesate și nu de materii prime.

Pentru anumite sectoare, disponibilitățile aparente de export trebuie orientate spre procesare în locul exportului de producție primară, care nu are valoare adăugată înglobată. Pe această cale, structurile agricole de linie (fermieri-procesatori) pot asigura plus valoare, respectiv competitivitate și venituri superioare. Exportul actual de produse agricole materie primă direcționează veniturile preponderent către sectorul comercial, nefiind o soluție durabilă de îmbunătățire a bunăstării actuale a fermierilor.

Principala problemă o constituie, în acest moment, integrarea redusă pe piață și lanțuri agroalimentare ineficiente. Fragmentarea excesivă a unei mari părți din baza de aprovizionare agricolă are repercusiuni atât în amonte (acces la *input-uri*), cât și în aval (prelucrarea, comercializarea și distribuția produselor agricole și alimentare) și slăbește potențialul de dezvoltare al multor activități cu valoare adăugată. De asemenea, existența unor **lanțuri de distribuție lungi, care plasează fermierii în captivitate** între furnizorii și clienții lor grevează prosperitatea acestora. Practica actuală de interpunere a cel puțin doi intermediari (angrosist + detailist) între producător și consumator face ca beneficiile să ajungă într-o mică proporție la fermieri.

Această ineficiență grevează în mod direct productivitatea și chiar motivația de investiții a fermierilor, în special a celor cu ferme de semi-subzistență.

Acțiunile menite să stimuleze formarea capitalului de lucru printr-un acces sporit la finanțare, dar și la piață, ceea ce constituie unul dintre obstacolele majore cu care se confruntă fermierii mici în prezent. În plus, crearea de lanțuri alimentare scurte, precum crearea și dezvoltarea de grupuri de producători, vor ajuta exploatațiile să se integreze mai bine pe piețele naționale și europene.

Sunt necesare investiții în îmbunătățirea infrastructurii rețelelor de comercializare, care vor fi sprijinite pe termen mediu prin PNDR. Având în vedere tendința de concentrare a ofertei de produse agroalimentare la nivel UE, este important ca producătorii să-și planifice oferta și să se adapteze mai bine la cererea pieței (cantitate, calitate, ritmicitate și termene de livrare scurte, respectarea principiilor de trasabilitate etc).

Până la implementarea acestor politici prin finanțare PNDR, în vederea implementării, fie și partial a acestui obiectiv a fost înființată Societatea Națională Casa de Comerț Agroalimentar – UNIREA SA, care își propune în vederea sprijinirii lanțului valoric, înființarea **Piețelor volante**.

Înființarea Piețelor volante, reprezintă o necesitate stringentă a acestei perioade și derivă în principal din două aspecte:

- existența unui număr foarte mare de fermieri care practică agricultură de subzistență, dar care produc cantități mai mari decât cele necesare familiei și nu au unde să comercializeze surplusul creat;
- existența unor programe de sprijin în cadrul Pilonului I al PAC,

Analiza situației care determină MADR să adopte o măsură de investiții în domeniul Piețelor volante este prezentată în **Anexa nr.1**.

Această măsură va sprijini și diminuarea efectelor privind risipa de produse agro-alimentare. În toate regiunile lumii sunt înregistrate pierderi și risipă de produse agroalimentare. Potrivit FAO, se constată că în țările în curs de dezvoltare peste 40% din aceste pierderi se produc în după recoltare și în timpul procesării, în timp ce în țările industrializate acest fenomen se observă în principal la nivelul distribuției și consumului. Într-o anchetă a CE publicată în 2010, volumul deșeurilor alimentare este estimat la 179 kg/locuitor/an. Repartiția între diferitele verigi ale lanțului indică pierderi de 42% în gospodăria, 39% în industria alimentară, 5% pentru distribuție și 14% pentru catering-ul din afara gospodăriilor. Dacă situația nu se schimbă, până în 2020 se poate prevedea o creștere cu 40% a acestei cantități. Un alt studiu realizat de CE în legătură cu conținutul pubelelor menajere arată că risipa de alimente atinge 11,7% din resturile menajere brute. Această risipă este alcătuită din 47,7% produse consumate parțial, 26,7% produse expirate și 25,5% resturi de mâncare preparată.

B.Asigurarea managementului durabil al resurselor naturale

Deși în acest segment de strategie nu sunt abordate, în strategia propusă de Societatea Națională Casa de Comerț Agroalimentar -UNIREA SA, a inclus următoarele două proiecte:

- Operaționalizarea Bursii de pește Tulcea care va asigura exploatarea eficientă a resursei naturale din Rezervația Biosferei Delta Dunării și care va contribui la îndeplinirea obiectivelor comune statelor membre ale Uniunii Europene de monitorizare a trasabilității și de exploatare corectă a acestei resurse. În subsidiar, obiectivul secundar îl constituie diminuarea comercializării frauduloase și fiscalizarea acestei activități. Acțiunea propusă cuprinde două segmente strategice:
 - o a) asigurarea funcționării mecanismului de valorificare a capturii de pește din această zonă, prin licitație electronică – prin utilizarea mecanismului tip Bursă de pește;
 - o b) achiziționarea cantităților de pește care nu se comercializează prin procedura de licitație și introducerea ei în procesare, prin achiziționarea unei linii tehnologice de procesare a peștelui.

Proiectul "Bursa de pește" este analizat și prezentat în Anexa nr.2.

- Al doilea element strategic luat în calcul pentru propunerea de strategie pe termen scurt și mediu, îl constituie colectarea, procesarea și valorificarea superioară a cantităților impresionante de lână care se regăsesc în stoc și care se produc anual (cca.20.000 tone/an). Analiza privind propunerea pentru acest segment de strategie este prezentată în Anexa nr.3.

În concluzie, pentru perioada imediat următoare au fost propuse 3 elemente principale de strategie, urmând ca acestea să fie completate prin măsuri suplimentare de susținere care vor fi prezentate ulterior.

Pentru a verifica dacă strategia propusă este eficientă, pe fiecare component investițională și cu acoperirea, în timp, a tuturor costurilor, am declanșat procedura de selecție a unor experți, care să verifice eficiența și rentabilitatea proiectelor propuse, singular sau grupate, individual sau agregate cu costurile de organizare și funcționare pentru întreaga societate.

Pe măsura primirii ofertelor vă vom prezenta situația acestor proiecte, care sunt necesare pentru disponibilizarea capitalului social conform prevederilor Hotărârii de Guvern nr.269/2019.